

แนวทางการเพิ่มรายได้ และสร้างรูปแบบการออม
แก่กลุ่มสตรีบ้านบุงยาง ด้วยศาสตร์พระราชา
Guidelines for Increasing Income and Create a Savings Model
for Ban Bung Yang Women Group with King's Philosophy

จตุพร จันทน์เพชร¹

Jatupon Janpet¹

Corresponding Author's Email: jatupon.jan@pcru.ac.th¹

(Received: April 1, 2022; Revised: July 12, 2022; Accepted: September 16, 2022)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแนวทางการเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มสตรีบ้านบุงยาง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อหาแบบการออมที่เหมาะสม โดยการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากกลุ่มสตรีบ้านบุงยาง หมู่ 4 ตำบลวัดป่า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 15 ราย

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มสตรีบ้านบุงยาง มีปัญหาเรื่องรายได้ที่ไม่เพียงพอ และยังไม่มีรูปแบบการออมที่เหมาะสม จากการวิเคราะห์สภาพกลุ่มมีจุดแข็งในด้านการหาวัตถุดิบได้ง่ายในท้องถิ่น และสมาชิกกลุ่มมีภูมิปัญญาการทำลูกประคบแบบดั้งเดิมในท้องถิ่น นอกจากนั้นกระแสการใช้สมุนไพรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน แต่ยังมีจุดอ่อนในเรื่องเงินทุนหมุนเวียน และผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน อีกทั้งอุปสรรคทางด้านกำลังซื้อและปัญหาความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ เมื่อสำรวจความต้องการเพิ่มรายได้เพื่อกำหนดหลักสูตรที่ต้องการอบรมมากที่สุด ได้แก่ การทำลูกประคบให้ได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด รองลงมาคือขนาดแผนโบราณเป็นการเสริมให้มีรายได้เพิ่มเติมจากผลิตภัณฑ์ลูกประคบของกลุ่ม ในส่วนของรูปแบบการออม พบว่า สมาชิกกลุ่มมีรูปแบบการออมที่เหมาะสม คือ การออมแบบเก็บสะสมในรูปเงินสด และบัญชีเงินฝากประเภทต่างๆ ในสถาบันการเงิน (ธนาคาร, สหกรณ์อื่นๆ)

คำสำคัญ: การเพิ่มรายได้ รูปแบบการออม ศาสตร์พระราชา

Abstract

This study objective is Guidelines for Increasing Income and Create a Savings Model for Ban Bung Yang Women Group. Lom Sak District, Phetchabun Province to find the right savings model. The study and data were collected using a semi-structured interview form. From the herbal group of Ban Bung Yang women, Village No. 4, Wat Pa Sub-district, Lom Sak District, Phetchabun Province, 15 cases.

The results of the study of general information found that the Ban Bung Yang women's herbal group. Have a problem of insufficient income and there is no suitable savings model. From the analysis of group conditions. There is a strong point in the availability of local raw materials and the group members have the wisdom of making traditional Thai herbal compress balls in the local area. In addition, the trend of using herbs tends to increase and government agencies support it. But there are also weaknesses in working capital and non-standard products in addition, to obstacles in purchasing power and economic instability problems. When surveying the need to increase income to determine the training course. The highest ranking was making the compress meet the market's demanding standards. The second is traditional massage, which is a supplement to earn additional income from the group's herbal compress products. As for the savings model, it was found that the members of the group had a suitable

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹ Lecturer, Economics Program, Faculty of Management Science, Phetchabun Rajabhat University

savings model, namely savings in cash. and various types of deposit accounts in financial institutions (banks, cooperatives, etc.)

Keywords: increasing income, create a savings model, King's philosophy

ความเป็นมาของปัญหา

ศาสตร์พระราชา คือ หลักการทรงงานเพื่อการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานพระราชดำริและแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตของคนไทย ทั้งด้านการศึกษาและสุขภาพ การเพิ่มผลผลิต การค้นคว้าวิจัย การบริหารความเสี่ยง การอนุรักษ์ธรรมชาติ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกระบวนการแก้ ปัญหาแบบองค์รวมที่คำนึงบริบททาง ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละพื้นที่เป็นสำคัญ การทำงานตามแนวศาสตร์พระราชานั้น มีลำดับขั้นการพัฒนาที่ชัดเจน คือ เพื่ออยู่รอด (Survival) พึ่งตนเอง (Self-reliance) และยั่งยืน (Sustainable) (พระครูนิวาสิตพต, 2563)

จากแนวทางศาสตร์พระราชา เพื่อให้เกิดความอยู่รอด สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ดังพระราชดำรัสในหลวง รัชกาลที่ 9 ที่ว่า "เราไม่ควรให้ปลาแก่เขา แต่ควรจะทำให้เขารู้จักตกปลา และสอนให้รู้จักวิธีตกปลาจะดีกว่า" ดังนั้นเรานำมาเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพ โดยเฉพาะกับกลุ่มสตรีในพื้นที่ที่มีจำนวนมาก ซึ่งเราจะให้ส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มสตรีเพื่อให้เขาได้นำอาชีพที่ฝึกอบรมมาเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง ซึ่งอาชีพเสริมถือเป็นแหล่งรายได้หนึ่งที่จะช่วยให้ครอบครัวสบายขึ้น นอกจากนั้นแล้วเขาจะต้องรู้จักความรับผิดชอบว่า เมื่อมีรายได้มาจนเพียงพอแล้ว ส่วนหนึ่งควรที่จะต้องรู้จักการออม เพื่อเป็นทุนในอนาคตของตนเองต่อไป (อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์, 2560)

ณัฐริยา สุขสุวรรณพร (2553) กล่าวว่า อาชีพเสริม หมายถึง เป็นอาชีพที่ประกอบขึ้นเป็นอาชีพที่ 2 รองจากอาชีพหลัก และเป็นแหล่งรายได้เสริมเพิ่มเติมจากงานหลัก

บุญมา เทน (2555) ให้ความหมายของอาชีพเสริม คืออาชีพหรือช่องทางสำรองอาชีพ ช่องทางทำรายได้เสริมกับอาชีพหลัก จุดประสงค์จริงๆ ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมรายได้ก็คือ เงิน เพียงตัวเดียวล้าหลังอาชีพหลักบางอาชีพอาจเลี้ยงตัวเองและครอบครัวไม่พอกับ ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน นอกจากนี้ พลอยทิพย์ หัสดีพันธุ์ และ รุจ ศิริสัญลักษณ์ (2564)

ได้กล่าวว่า การประกอบอาชีพเสริมส่งผลให้แม่บ้านเกษตรกรมีความพึงพอใจกับการประกอบอาชีพเสริมนอกเหนือจากการทำการเกษตร แต่อย่างไรก็ตามการประกอบอาชีพเสริมของแม่บ้านเกษตรกรยังมีปัญหาอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพเสริมอยู่มาก ซึ่งความต้องการในการประกอบอาชีพเสริมของแม่บ้านเกษตรกรคือ การช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการให้ความรู้ในด้านระบบการผลิตที่ครบวงจร ตลอดจนการช่วยเหลือแม่บ้านเกษตรกรในด้านการตลาด และการให้ความรู้ใน ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ของแม่บ้านเกษตรกร

ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของอาชีพเสริมได้ว่า อาชีพเสริม เป็นอาชีพที่ทำเพื่อหารายได้ นอกเหนือจากอาชีพหลัก เป็นแหล่งรายได้เสริมเพิ่มเติมจากอาชีพหลัก อาจประกอบเป็นธุรกิจ หรือกิจการในรูปแบบใดก็ได้ และจะต้องเป็นอาชีพที่มีรายได้เสริมจากรายได้หลัก

นอกจากนั้นแนวทางการเพิ่มรายได้ที่สตรีฯ สุขชาติ (2554) กล่าวว่า iva การพัฒนาชุมชนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างชุมชนให้เป็นชุมชน โดยหมู่บ้านหรือชุมชนจัดให้มีกิจกรรมในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และการยอมรับในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน ในรูปแบบต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การถ่ายทอดความรู้โดยนักวิทยากรหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกระบวนการสาธิตกิจกรรมต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างพอประมาณ เพื่อการพึ่งตนเอง ด้วยการทำกิจกรรม อาทิ กิจกรรมเพิ่มรายได้ เช่น การแปรรูป พัฒนาผลิตภัณฑ์ กิจกรรมเสริมรายได้ลดต้นทุนการผลิตในกิจกรรมของครัวเรือน

ในส่วนของรูปแบบการออม นิชากร ชัยศิริ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา ที่กล่าวว่า พฤติกรรมการออมของประชาชน เป็นการออมโดยฝากธนาคาร การออมโดยถือไว้

เป็นเงินสด การออมเงินโดยฝากสหกรณ์ การออมโดยซื้อกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การออมเงินโดยซื้อสลากออมสินพิเศษ การออมเงินโดยการทำประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ และการออมเงินโดยซื้อขายพันธบัตรรัฐบาล

จากการได้รับฟังความคิดเห็น และพูดคุยกับสมาชิกในกลุ่ม พบว่า สมาชิกกลุ่มสมุนไพร่สตรีบ้านนุ่งยาง มีปัญหาเรื่องรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เกิดขึ้น เนื่องจากค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น การทำอาชีพเสริมไปพร้อมกับอาชีพหลักจะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายได้ จึงเกิดความคิดที่จะทำลูกประคบสมุนไพร่เพื่อสุขภาพ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มถือว่าเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับในพื้นที่มีพืชสมุนไพร่ที่มีอยู่แล้ว จึงทำให้สมาชิกเห็นว่าเป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกอีกทางหนึ่งในช่วงที่เกิดสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ฉะนั้นเพื่อให้การศึกษาแนวทางการเพิ่มรายได้ และสร้างรูปแบบการออมแก่กลุ่มสมุนไพร่สตรีบ้านนุ่งยาง ด้วยศาสตร์พระราชา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางเพิ่มรายได้ และสร้างรูปแบบการออมเป็นไปตามวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาและหลักการทรงงานดังกล่าว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนากลุ่มสตรีบ้านนุ่งยาง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ที่สอดคล้องกับหลักการทรงงาน และเป็นคนดีของสังคม ซึ่งเป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแนวทางการเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มสมุนไพร่สตรีบ้านนุ่งยาง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อหารูปแบบการออมที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงสำรวจ (Survey interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นก่อนทำการทบทวนวรรณกรรมและสร้างกรอบแนวคิดงานวิจัย โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มสมุนไพร่สตรีบ้านนุ่งยาง หมู่ 4 ตำบลวัดป่า

อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อนำข้อมูลมาประกอบในการทบทวนวรรณกรรมและสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยกำหนดโครงสร้างคำถามปลายปิดและปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็น และแนวคิดของกลุ่มสมุนไพร่สตรีบ้านนุ่งยาง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัย คือ กลุ่มสมุนไพร่สตรีบ้านนุ่งยาง หมู่ 4 ตำบลวัดป่า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนสมาชิกทั้งหมด 15 ราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากสมาชิกกลุ่มสมุนไพร่สตรีบ้านนุ่งยาง ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอในมุมมองสภาพทั่วไปในปัจจุบันของกลุ่มสตรีบ้านนุ่งยาง ปัญหาและอุปสรรค

3.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเพิ่มรายได้จากการทำลูกประคบสมุนไพร่ และการนวดแผนไทยจากลูกประคบ และรูปแบบการออมจากรายได้ที่เกิดขึ้น

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง

3.2.2 มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากการประชุมกลุ่ม

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือ การสนทนากลุ่ม (Focus group) เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป การจดด้วยสมุดบันทึก

3.2.4 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigation triangulate) โดยใช้ผู้วิจัยร่วมสอบถามข้อมูลด้านรายได้ อาชีพเสริม และรูปแบบการออม จากการแยกสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสัมภาษณ์ ดังนี้

การสนทนากลุ่ม (Focus group) กำหนดแนวทางการสนทนากลุ่ม ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง ปัจจัยสภาพภายในองค์กร ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเงิน ด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง และปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการแข่งขัน

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการดำเนินงานของกลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง (SWOT analysis)

4.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง

4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางรูปแบบการออมของกลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมมาได้จะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการนำข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการแข่งขัน ปัจจัยการบริหารองค์กร ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเงิน ด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มตลอดจนปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะแนวทางการที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) มาวิเคราะห์ เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง แล้วนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางศาสตร์พระราชา ตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว "เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา" พงศา บุญชัยวัฒน์โชติ (2558) กล่าวว่า บันไดทั้ง 3 ขั้นต่อไปนี้จะมุ่งไปสู่การพัฒนาให้ชุมชนในองค์กรมีความเป็นเจ้าของและนำไปสู่ความยั่งยืนในที่สุด คือ หลักเข้าใจ หลักเข้าถึง และหลักการพัฒนา ดังนี้

5.2.1 หลักเข้าใจ

วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของแนวทางการสร้างรายได้จากการทำลูกประคบสมุนไพรรสดี

การนวดแผนไทยจากลูกประคบ และรูปแบบการออมจากรายได้ที่เกิดขึ้น

5.2.2 หลักเข้าถึง

1) วิเคราะห์สภาพกลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis)

2) กำหนดแนวทางการพัฒนาอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้จากการทำลูกประคบสมุนไพรรสดี และรูปแบบการออมจากรายได้ที่เกิดขึ้น

5.2.3 หลักการพัฒนา

จัดอบรมอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้จากการทำลูกประคบสมุนไพรรสดี และการนวดแผนไทยจากลูกประคบ และรูปแบบการออมจากรายได้ที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัย

1. หลักเข้าใจ

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของกลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง หมู่ 4 ตำบลวัดป่า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง หมู่ 4 ตำบลวัดป่า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ปัญหาและอุปสรรค พบว่า กลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง ส่วนใหญ่ประชากรเป็นเพศหญิงทั้งหมด 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุ 51-60 ปี จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.34 รองลงมาอายุ 41-50 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.33 และมีอายุ 61-70 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.33 ระดับการศึกษาประถม จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมาระดับมัธยม จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.34 อาชีพหลักของสมาชิก ส่วนใหญ่สมาชิกมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมามีอาชีพหลักรับจ้าง จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.67 และน้อยที่สุดมีอาชีพหลักธุรกิจส่วนตัว จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.66 มีรายได้ 5,000-10,000 บาท จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมามีรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.67

ปัจจัยสภาพแวดล้อมของกลุ่มสมุนไพรรสดีบ้านบึงยาง พบว่า ก่อตั้งกลุ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 โดยมีการรวมตัวของคนในชุมชน อาชีพหลักของสมาชิกกลุ่ม คือ

ทำนา ทำสวน/ทำไร่ และรับจ้าง ต่อมา มีการสำรวจความต้องการของสมาชิกกลุ่ม พบว่า มีความต้องการพัฒนาสินค้าที่มีอยู่ให้เป็นสินค้าโอท็อป และวางแผนการผลิต การตลาด ทำให้เกิดการจ้างงานในชุมชน ก่อให้เกิดรายได้ มีความรักความสามัคคีของคนในชุมชน

ตลอดจนปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ สินค้าที่ผลิตขึ้นนั้นไม่ได้มาตรฐานสินค้าจากหน่วยงานภาครัฐทำให้สมาชิกมีความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองที่มีอยู่ให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น

2. หลักเข้าถึง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพของกลุ่มสมุนไพรสตรีย่านบ้านบึงยาง เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนา

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการดำเนินงานของกลุ่มสมุนไพรสตรีย่านบ้านบึงยาง (SWOT analysis)

สภาพทั่วไปของกลุ่มสมุนไพรสตรีย่านบ้านบึงยาง หมู่ 4 ตำบลวัดป่า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ความต้องการการสร้างรายได้เสริมมากที่สุด ได้แก่ การทำลูกประคบ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.67 นวดแผนโบราณ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.67 ผงสมุนไพรชนิดผง จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.68 สบู่เหลวสมุนไพร จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.68 น้ำมันงา ไพล จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.68 และแชมพูสมุนไพร ครีมนวดผมสมุนไพร จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.68 ตามลำดับ และมีความต้องการให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการทำลูกประคบให้ได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด และด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการพัฒนา คือ ส่งเสริมให้มีรายได้เพิ่มเติมจากการนวดสมุนไพรแบบโบราณจากผลิตภัณฑ์ลูกประคบที่กลุ่ม

การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) ของกลุ่มสมุนไพรสตรีย่านบ้านบึงยาง ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของกลุ่มสมุนไพรสตรีย่านบ้านบึงยาง

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. กลุ่มสามารถหาวัตถุดิบได้ในท้องถิ่น 2. สินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์จากภูมิปัญญาเดิมในท้องถิ่น	1. สภาพคล่องของเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มมีจำกัด 2. ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มในบางตัวไม่ได้รับมาตรฐาน
โอกาส	อุปสรรค
1. กระแสในการใช้สมุนไพรตามหลักสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 2. หน่วยงานราชการต่างๆ ให้การสนับสนุน	1. กลุ่มลูกค้ามีกำลังซื้อที่มีจำนวนจำกัด 2. ปัญหาความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ

ตอนที่ 3 กำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มสมุนไพรสตรีย่านบ้านบึงยาง

ตารางที่ 2 กำหนดแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มสมุนไพรสตรีย่านบ้านบึงยาง

สภาพปัญหา	แนวทางการดำเนินงาน	การวิเคราะห์และเปรียบเทียบ	ผลการดำเนินงาน	แนวทางแก้ไข
1. ทำการผลิตสินค้าหลากหลายชนิด	จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อสำรวจความต้องการสินค้าที่กลุ่มต้องการ - การทำลูกประคบ - นวดแผนโบราณ - ผงสมุนไพรชนิดผง - สบู่เหลวสมุนไพร - น้ำมันงา ไพล - แชมพูสมุนไพร ครีมนวดผมสมุนไพร	ในความหลากหลายของสินค้าที่มีอยู่ ยังไม่ได้การรับรองมาตรฐานสินค้าจากหน่วยงานภาครัฐ	สินค้าที่ทางกลุ่มมีความต้องการผลิตสินค้าเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกกลุ่ม คือ การทำลูกประคบ ซึ่งมีจำนวนสมาชิกที่มีความต้องการทำจำนวน 7 ราย จากสมาชิกทั้งหมด 15 ราย	จัดให้มีการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการทำลูกประคบ โดยสมุนไพร ผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สภาพปัญหา	แนวทางการดำเนินงาน	การวิเคราะห์ และเปรียบเทียบ	ผลการดำเนินงาน	แนวทางแก้ไข
2. การผลิต ลูกประคบ เพื่อ จำหน่ายนั้น ยอดจำหน่าย ลดลง	จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) พบว่า ลูกประคบที่ผลิตออกมาไม่มียอด จำหน่ายลดลง ทำให้ทางกลุ่มคิดที่จะ ต่อยอดจากการนำลูกประคบสมุนไพร มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น อีกทั้ง ได้รับคำแนะนำจากสาธารณสุขในการ วัดประคบแผนโบราณ เพื่อเป็นการ เพิ่มรายได้จากเดิมอีก	กลุ่มมองเห็นการต่อยอดจาก ผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มมีอยู่ จึง ได้เข้าอบรมกับหน่วยงาน ภาครัฐ ในการอบรมการวัด แผนโบราณเพื่อเพิ่มรายได้อีก ทาง	ทดลองวัดแผนโบราณที่ ตลาดนัด ที่ถนนคนเดิน หล่มสัก ทุกวันเสาร์ เวลา 16.00 น.-20.00 น.	วัดแผนโบราณ
3. สมาชิกมีรายได้ ไม่เพียงพอกับ รายจ่าย	จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) พบว่า สมาชิกมีรายได้น้อย จึงให้ ความรู้ในเรื่องรูปแบบการออม	สมาชิกกลุ่มมีรายได้เสริมจาก การทำลูกประคบจำหน่าย และเสริมรายได้จากการนำลูก ประคบมาให้บริการวัดแผน โบราณ ซึ่งรายได้ได้มีการ ลงบัญชีในรูปแบบของรายรับ รายจ่ายของกลุ่ม และใน ลักษณะลงหุ้นเพื่อให้ได้ปันผล	ให้ความรู้ในเรื่องรูปแบบ การออมแก่สมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มเลือกแนวทาง รูปแบบการออม คือ บัญชี เงินฝากประเภทต่างๆ ใน สถาบันการเงิน (ธนาคาร, สหกรณ์อื่นๆ) และเก็บ สะสมในรูปเงินสด	รูปแบบการออม

3. หลักการพัฒนา

ตอนที่ 4 พัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และรูปแบบการออม จากการอบรมเผยแพร่แนวทางการเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มสมุนไพรสตรีบ้านบึงยาง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

พัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ วิเคราะห์แนวทางการเพิ่มรายได้ พบว่า การวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มสมุนไพรสตรีบ้านบึงยาง จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) และนำมาจัดทำเอกสารสรุปแผนการดำเนินงานวิจัยพบว่า กลุ่มสมุนไพรสตรีบ้านบึงยาง มีความต้องการอบรมการทำลูกประคบสมุนไพร เพื่อเพิ่มรายได้เสริมจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในบ้านให้มากขึ้น ผู้วิจัยจึงจัดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรการทำลูกประคบสมุนไพร ให้กับกลุ่มสมุนไพรสตรีบ้านบึงยาง

การประคบสมุนไพร คือ การใช้สมุนไพรหลายอย่างมาห่อรวมกัน ส่วนใหญ่เป็นสมุนไพรที่มีน้ำมันหอมระเหยโดยนำมาหนึ่งให้ร้อน ประคบบริเวณที่ปวดหรือเคล็ดขัดยอกซึ่งน้ำมันหอมระเหยเมื่อถูกความร้อนจะระเหยออกมา ความร้อน

จากลูกประคบจะช่วยกระตุ้นการไหลเวียนโลหิตดีขึ้น และยังมีสารสำคัญจากสมุนไพรบางชนิดที่ซึมเข้าทางผิวหนัง ช่วยรักษาอาการเคล็ด ขัด ยอก และลดปวดได้ ทั้งกลั่นจากน้ำมันหอมระเหยยังช่วยให้ความสดชื่นด้วย (สถาบันพระมหาวชิรวงศ์ คลินิกการแพทย์แผนไทย-จีน, 2566)

4. รูปแบบการออม

จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) สัมภาษณ์แนวทางการออม พบว่า กลุ่มสมุนไพรสตรีบ้านบึงยาง มีแนวทางการออมหลังจากมีรายได้เสริมจากการทำลูกประคบขาย และอาชีพเสริมจากการวัดแผนโบราณ เป็นดังนี้

ตารางที่ 3 รูปแบบการออม

รูปแบบการออม	จำนวน	ร้อยละ
1. เก็บสะสมในรูปเงินสด	7	46.67
2. บัญชีเงินฝากประเภทต่างๆ ในสถาบันการเงิน (ธนาคาร, สหกรณ์อื่นๆ)	3	20.00
3. ซื้อสิ่งของมีค่า เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์	0	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รูปแบบการออม	จำนวน	ร้อยละ
4. ซื้อมีหุ้น/ทรัพย์สิน เช่น บ้าน ที่ดิน	0	0.00
5. สลากออมสิน/สลาก ธกส.	0	0.00
6. กรมธรรม์ประกันชีวิต	1	6.67
7. ลงทุนในรูปของหุ้น (สหกรณ์อื่นๆ)	2	13.33
8. ทองคำ	2	13.33
รวม	15	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า แนวทางการออมของกลุ่มสตรีบ้านบึงยาง มีแนวทางการออมหลังจากมีรายได้เสริมจากการทำลูกประคบขาย และอาชีพเสริมจากการนวดแผนโบราณ รูปแบบการออมที่สมาชิกดำเนินการมากที่สุดคือ เก็บสะสมในรูปเงินสด จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมา คือ บัญชีเงินฝากประเภทต่างๆ ในสถาบันการเงิน (ธนาคาร, สหกรณ์อื่นๆ) จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 รูปแบบการออมลงทุนในรูปของหุ้น (สหกรณ์อื่นๆ) และทองคำ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.33 รูปแบบการออมแบบกรมธรรม์ประกันชีวิต จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.67

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการเพิ่มรายได้ และสร้างรูปแบบการออมแก่กลุ่มสตรีบ้านบึงยาง ด้วยศาสตร์พระราชา พบว่า กลุ่มสตรีบ้านบึงยาง ประชากรเป็นเพศหญิงทั้งหมด มีอายุระหว่าง 51-60 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถม มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร มีรายได้ 5,000-10,000 บาท ปัญหา/อุปสรรคของกลุ่มสตรีบ้านบึงยาง มีปัญหาเรื่องรายได้ที่ไม่เพียงพอ และยังไม่มียุทธศาสตร์การออมที่เหมาะสม

ผลการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการเพิ่มรายได้ และสร้างรูปแบบการออม เพื่อกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมจากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจความต้องการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มรายได้ และสร้างรูปแบบการออมของกลุ่มสตรีบ้านบึงยาง พบว่า หลักสูตรที่มีความต้องการอบรมอันดับมากที่สุด ได้แก่ การทำลูกประคบให้ได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด รองลงมาคือนวดแผนโบราณเป็นการเสริมให้มีรายได้เพิ่มเติมจากผลิตภัณฑ์ลูกประคบของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลอยทิพย์ หัสดีพันธุ์ และ รุจ ศิริสัญลักษณ์ (2564) ในเรื่อง การประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ของแม่บ้าน

เกษตรกร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ว่าการประกอบอาชีพเสริมส่งผลให้แม่บ้านเกษตรกรมีความพึงพอใจกับการประกอบอาชีพเสริมนอกเหนือจากการทำการเกษตร แต่อย่างไรก็ตาม การประกอบอาชีพเสริมของแม่บ้านเกษตรกรยังคงมีความต้องการซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรค ในเรื่อง การช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการให้ความรู้ในด้านระบบการผลิตที่ครบวงจร ตลอดจนการช่วยเหลือแม่บ้านเกษตรกรในด้านการตลาด และการให้ความรู้ใน ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ของแม่บ้านเกษตรกร และสอดคล้องกับพิจิตรา นุชนุ่ม และ พัทธวิทย์ ศิริวงศ์ (2558) ในเรื่องการให้ความหมายและที่มาของความหมายกระบวนการออม ปัญหาและอุปสรรค ในการออมเงินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความหมายจากการอบรมปลูกฝังนิสัยประหยัดมาจากครอบครัว สถานศึกษาตั้งแต่วัยเยาว์ และเป็นข้าราชการประจำที่มีรายได้มั่นคงแน่นอนสามารถวางแผนการใช้จ่ายรายได้อาจได้ โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา เป็นแนวทางในการออมเงินในรูปแบบต่างๆ

ในส่วนของรูปแบบการออม พบว่า สมาชิกในกลุ่มสตรีบ้านบึงยาง มีรูปแบบการออมแบบเก็บสะสมในรูปเงินสด และบัญชีเงินฝากประเภทต่างๆ ในสถาบันการเงิน (ธนาคาร, สหกรณ์อื่นๆ) สอดคล้องกับ นิชากร ชัยศิริ (2562) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมการออมของประชาชน เป็นการออมโดยฝากธนาคาร และการออมโดยถือไว้เป็นเงินสด

แนวทางการเพิ่มรายได้ และสร้างรูปแบบการออมแก่กลุ่มสตรีบ้านบึงยาง ด้วยศาสตร์พระราชา พบว่า กระบวนการของศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักการทรงงาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา นั้น ทำให้เข้าถึงกลุ่มสตรีบ้านบึงยาง ทราบในปัญหาที่เกิดขึ้น เข้าถึงการวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นประเด็นหลักที่จะทำให้เกิดอาชีพเสริมรายได้ให้แก่สมาชิก และพัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ให้มีความยั่งยืนต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การสร้างแนวทางการเพิ่มรายได้ และรูปแบบการออมที่เหมาะสม ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มรายได้ และรูปแบบการออม เพื่อกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมจากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจความต้องการฝึกอบรมของสมาชิก

เพื่อเพิ่มรายได้ พบว่า มีความต้องการหลักสูตรที่เป็นแนวทางในการเพิ่มรายได้ คือ การทำลูกประคบ รองลงมาคือ นวดแผนโบราณ ผงสมุนไพรขัดผิว สบู่เหลวสมุนไพร น้ำมันวุ้นไพล และแชมพูสมุนไพร ครีมนวดผดสมุนไพร ตามลำดับ และมีความต้องการให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการทำลูกประคบให้ได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด และด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการพัฒนาหลักสูตร คือ ส่งเสริมให้มีรายได้เพิ่มเติมจากการนวดสมุนไพรแบบโบราณจากผลิตภัณฑ์ลูกประคบของตัวเอง

ในส่วนของแนวทางรูปแบบการอบรม พบว่า สมาชิกในกลุ่มสตรีบ้านบึงยาง มีแนวทางรูปแบบการอบรมแบบเก็บสะสมในรูปแบบเงินสด และบัญชีเงินฝากประเภทต่างๆ ในสถาบันการเงิน (ธนาคาร, สหกรณ์อื่นๆ)

ข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อแนวทางการเพิ่มรายได้ และสร้างรูปแบบการอบรมแก่กลุ่มสตรีบ้านบึงยางด้วยศาสตร์พระราชา มีประเด็นสำคัญๆ อยู่ 4 ประเด็นได้แก่

1. การสนับสนุนจากภาครัฐ ต้องการให้ภาครัฐช่วยสนับสนุนในเรื่องเงินทุนหมุนเวียน
2. ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ตัวอื่นๆ ให้ได้มาตรฐานมากขึ้น เพราะกลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เช่น ผงสมุนไพรขัดผิว แชมพูสมุนไพร เป็นต้น
3. ส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มเพื่อต่อยอดในการเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นิชากร ชัยศิริ. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา. สืบค้นจาก <http://grad.tsu.ac.th/>
- ณัฐอรียา สุขสุวรรณพร. (2553). *การสร้างอาชีพเสริมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- บลูเมาเทน. (2555). ความหมายของอาชีพเสริม. สืบค้นจาก <http://www.coffeemade.com/>

พงศา บุญชัยวัฒนโชติ. (2558). เข้าใจ - เข้าถึง - พัฒนา. สืบค้นจาก <http://hrmba-pongsa.blogspot.com/2015/09/3-2.html>

พระครูวิบูลสีลพรต. (2563). ศาสตร์พระราชากับพุทธวิถีในการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนแสงจันทร์ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(2), 725-736. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/239559>

พลอยทิพย์ หัสดีพันธุ์ และ รุจ ศิริสัญลักษณ. (2564). การประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ของแม่บ้านเกษตรกรอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. *แก่นเกษตร* 45(ฉบับพิเศษ 1), 1490-1496.

พิจิตรา นุชนุ่ม และ พัทธพงศ์ ศิริวงศ์. (2558). การให้ความหมายและที่มาของความหมายกระบวนการออม ปัญหาและอุปสรรค ในการออมเงินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(1), 398-415.

สถาบันพรหมวชิรญาณ คลินิกการแพทย์แผนไทย-จีน. (2566). การประคบสมุนไพร. ศูนย์พรหมวชิรญาณ คลินิกการแพทย์แผนไทย-จีน. สืบค้นจาก <https://www.promwachirayan.org/th/>

สรียา สุขชาติ. (2554). การพัฒนาชุมชนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างชุมชนให้เป็นชุมชน. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/bonus-sariya/prayoch-n-thi-di-rab/keiyw-kab-sers-kic-phx-pheiyng>

อานนท์ ศักดิ์วรวิชัย. (2560). เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา: วิถีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/sastrphraracha2513/sastr-phra-racha>